

Vadovėlio recenzija

Pavadinimas: *Lietuvių kalba 10 klasei*

Autorius (-iai): Audronė Razmantienė, Vida Marcišauskaitė, Jurgita Petrauskaitė, Asta Leskauskaitė

Ugdymo sritis / dalykas: Lietuvių kalba

Klasė: 10

Vadovėlio komplekto dalys: 2 (Pirmoji ir antroji knygos)

2. TURINIO VERTINIMAS

2.1. Vadovėlio medžiagos atitiktis Bendrosioms programoms:

Tai tęstinis autorių darbas, skirtas mokyti gimtosios kalbos 9–10 klasių koncentre (2011 metais išleistas jų parengtas vadovėlis *Lietuvių kalba 9 klasei, 1–2 knygos*). 2012 m. tą pačių autorių parašytas vadovėlis *Lietuvių kalba 10 klasei* atitinka atnaujintą *Pradinio ir pagrindinio ugdymo programų* numatytą ugdymo turinio apimtį, orientuotas šiuolaikinio ugdymo kryptimi – nuo žinių perteikimo į gebėjimų ugdymą, turi aiškią metodinę-didaktinę koncepciją – tai svarbūs aspektai, apibrėžiantys gerą šios ugdymo priemonės kokybę. Šis modernus vadovėlis yra kryptingai parengta kalbos ugdymo(si) priemonė, skatinanti ne tik gilinti žinias ir išmokyti svarbiausius kalbos sistemos dalykus, bet ir skaityti bei suprasti, paaiškinti grožinius ir negrožinius tekstus, apmąstyti jų turinį bei formą, argumentuoti savo nuomonę apie tai, kas perskaityta. Kaip ir vadovėlyje, skirtame 9 kl., nuosekliai įtvirtinamas principas, kad svarbiau ne mokymasis skaityti, o skaitymas, padedantis mokytis.

Naudodamiesi šiuo vadovėliu mokiniai galės tinkamai pasirengti pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimui (PUPP), nes net keturi jo skyriai yra skirti kalbos kursui pakartoti, susisteminti, gebėjimams įtvirtinti. Reikia tikėtis, kad jau nusistovi ir VBE, MBE užduotis – samprotaujamasis / literatūrinis rašinys, tad labai svarbu, kad mokiniai įgytų tvirtus samprotavimojo teksto pagrindus. Tad itin didelę vertę turi rašymo metodika, kuri detalai pateikiama šiame vadovėlyje su pavyzdžiais, jų analize ir praktine rašymo medžiaga (samprotavimo dėsniai, struktūra, minčių reiškimo būdai, vertinimo kriterijai ir pan.). Visos veiklos aiškiai nukreiptos į atsakingą mokinio darbą, atsakomybės prisiėmimą už savo mokymąsi. Daug dėmesio skiriama savarankiškam ir sąmoningam mokinio darbui. Formuojama mokymosi mokytis nuostata: mokiniai raginami išsikelti tikslus ir uždavinius, pasirinkti kalbinės veiklos strategijas, stebėti savo mokymosi procesą. Kaip ir pridera šiuolaikiai mokymo priemonei, tai yra mokinio knyga, o mokytojui skiriamas konsultanto vaidmuo. Šiuo požiūriu vadovėlis *Lietuvių kalba 10 klasei* yra novatoriškas, atitinkantis naujausias ugdymo(si) koncepcijas. Vadovėlio medžiaga, pagrįsta kalbinės veiklos (klausymo, kalbėjimo, skaitymo ir rašymo) bei kalbos mokymosi srities turiniu, padės plėsti ir gilinti lietuvių kalbos žinias, ugdyti skaitymo, rašymo, viešojo kalbėjimo gebėjimus, reikalingus ir kitų dalykų pamokose, ir įvairiose kitose gyvenimo situacijose.

Pastaraisiais metais Lietuvos nedžiugina tarptautinio penkiolikmečių tyrimo (OECD PISA 2009) rezultatai, smunkantis mokinių raštingumo (plačiąja prasme) lygis, tad akivaizdu, jog ir vadovėlių autoriai persiorientuoja ir kuria šiuolaikines ugdymo reikalavimus atitinkančias priemones. Audronė Razmantienės, Vida Marcišauskaitės, Jurgitos Petrauskaitės, Astos Leskauskaitės vadovėlio *Lietuvių kalba 10 klasei* teikiamas galimybes galima būtų apibūdinti

kalbininkės R. Miliūnaitės žodžiais: *Jeigu priklausyčiau šiuolaikinei skaitmeninei kartai, kuri gana anksti pradeda suprasti, ko nori iš gyvenimo, pasakyčiau tiems, kurie mane moko: 1) Noriu mokėti kalbėti, skaityti ir rašyti lietuviškai (t. y. išmanyti bendrines lietuvių kalbos taisykles ir laisvai reikšti mintis įvairiais stiliais). 2) Noriu mokėti kurti kalbą ir ją atnaujinti. 3) Noriu sužinoti, kas yra kalba ir kam jos reikia žmogaus ir visuomenės gyvenime (visas tekstas su užduotimis pateikiamas I knygoje).*

Taigi, galima sakyti, jog vadovėlis padės įgyvendinti tokius tikslus ir lūkesčius, nes sudaro galimybes ugdyti(is) gebėjimus, fiksuoti ir įvertinti savo pasiekimus, apibrėžtus dalyko ugdomosiose veiklos srityse. Mokiniai turės galimybę pažinti socialinę, kultūrinę savo aplinką, mokysis formuluoti ir įtikinamai, įtaigiai reikšti savo mintis žodžiu bei raštu, taisyklingai vartoti kalbą.

2.2. Vadovėlio metodinė struktūra:

Vadovėlis *Lietuvių kalba 10 klasei* suskirstytas į 10 skyrių (prieš kiekvieną skyrių yra spalvotas atvartas, kuriame nurodyta skyriaus tema). Skyriai sudaryti iš 6–8 pamokų, kurių kiekviena pradedama uždaviniais, skirstoma į struktūrines dalis, įvardijamas rubrikomis *Gilinamės ir suvokiame, Atliekame, Apibendriname ir įsivertiname*, ir baigiama veiklos refleksija – savikontrolės klausimais, įsivertinimu. Įsidėmėtina informacija pažymėta sutartiniais ženklais, o sudėtingesnės, didesnio išprusimo reikalaujančios užduotys – žvaigždutėmis. Pirmoji vadovėlio dalis pradedama *Kartojimu* (kalbėjimo, klausymo pratys; sintaksė; rašymo užduotis – laiškas), tolesni skyriai skirti *Kalbai kaip socialiniam kultūriniam reiškiniui* (bendrinė kalba; lietuvių kalbos tarmės), *Kalbėjimui* (sątytinė ir rašytinė, dialoginė kalba – pokalbis ir interviu, diskusija, kalbos etiketas bei nežodinė raiška), *Kirčiavimui* (pagrindinės ir išvestinės veiksmažodžių formos; nekaitomos kalbos dalys), *Skaitymui* (negrožiniai tekstai – atsiminimai, esė, diskusinis straipsnis, pranešimas, reklama, elektroninis tekstas). Antros vadovėlio dalies skyriai yra tokie: *Sintaksė* (sudėtiniai, sudėtiniai bejungtukiai, sudėtiniai mišrieji sakiniai ir jų skyryba; citatos ir jų skyryba), *Rašymas* (meninis stilius, esė, samprotavimas: tezė, argumentai; rašinys, diskusinis straipsnis; juodraščio tobulinimas; buitinis stilius; dienoraštis). Trys paskutiniai vadovėlio skyriai skiriami kalbos kursui apibendrinti: 8 skyrius – sątytinė kalba, 9 skyrius – leksika, morfologija, sintaksė, 10 skyrius – skaitymas, rašymas. 8–10 skyriai turi suderintas teorinę ir praktinę dalis ir skirti kartojimui.

Medžiagos išdėstymas turi savo logiką: viename skyriuje esančias pamokas, kurių tikslas supažindinti skaitant ir analizuojant, kituose skyriuose keičia į praktinį darbą orientuotos pamokos (tarkim, I d. 5 skyriuje skaitomi ir analizuojami esė pavyzdžiai, o II d. 7 skyriuje mokoma rašyti esė). Reikia tikėtis, kad mokytojo knygoje bus paaiškinta, kaip dirbti su tokia iš pirmo žvilgsnio išblaškyta medžiaga.

Visgi apbendrinimo skyriai ganėtinai platūs, medžiagos yra per daug, ji ištęsta. Būtų galima atsisakyti dalies teorijos, kuri jau yra šiame vadovėlyje ankstesniuose skyriuose. Medžiagą glaudinti reikėtų pirmiausia todėl, kad vadovėlio antra dalis tikrai neproporcingai didesnė pagal apimtį už pirmąją (tai reiškia, kad vadovėlio kaina išaugs ir ne kiekviena mokykla ji išgalės įsigyti).

Antros vadovėlio dalies pabaigoje yra *Teksto suvokimo užduočių ir literatūros žinių taikymo užduočių* atsakymai. Dar kaip *Priedai* pateikiamos lentelės apie funkcinis stilius, viešųjų kalbų rūšis, kalbėjimo tikslo ir kalbos turinio ryšį. Lentelėse yra susisteminta teorija – pateikiamos pagrindinės (privalomosios) vientisinio sakinio skyrybos taisyklės su pavyzdžiais, sudėtinių sujungiamųjų, prijungiamųjų, bejungtukųjų sakinių skyrybos taisyklės bei sudėtinio

sakinio nagrinėjimo planas, nurodomos dažniausios linksnių vartojimo klaidos, svarbiausi taisyklingos tarties reikalavimai.

Kiekvieno skyriaus pamokos yra iš trijų svarbiausių struktūrinių dalių: a) aktualizuojama turima mokinio patirtis, žinios, b) pateikiama nauja teorinė medžiaga, tekstai ir užduotys, c) baigiama aiškiu veiklos rezultatų apibendrinimu, vertinimu ir įsivertinimu, tolesnių mokymosi žingsnių numatymu. Užduotys nukreiptos į savarankišką mokinių mokymąsi, mokiniai skatinami priimti atsakomybę už savo veiklą – vadovėlyje nuolat akcentuojama, kad mokinytės pats gilintųsi, tartųsi su draugu, dirbtų grupėse, įsivertintų savo veiklą. Atsižvelgiama į skirtingus mokinių poreikius, aktyvaus ir sąmoningo mokymosi būtinybę. Siūlomos veiklos dažnai siejamos su praktiniu gyvenimu. Skatinama mokytis pasirenkant priimtina mokymosi stilių, daug dėmesio skiriama žinių taikymui praktinėse veiklose, kūrybiškumui.

Vadovėlyje pateikiami tęstiniai ir netęstiniai tekstai skaitymui su užduotimis. Užduotys skatina naują mokomąją medžiagą sieti su anksčiau įgytomis mokinių žiniomis ir gebėjimais – pradedama nuo to, kas jau mokytasi, žinoma, girdėta, ir aktualinama nauja tema, – kas dar nežinoma, gali būti įdomu. Kiekvienos pamokos pradžioje suformuluotas konkretus tikslas (uždavinys), pvz., I d. 7 skyriaus 3 pamoka: *Prisiminsime, kokie yra prasmieniai teksto tipai. Plačiau aptarsime samprotavimą. Sužinosime, kaip samprotaujama argumentuojant.*

Vadovėlio tekstai sudaryti iš kontekstinių užduočių: pateiktas tekstas / keli tekstai ir jį / juos lydi klausimų / užduočių grupė. Kalbinis ugdymas derinamas su literatūriniu (pvz., Id. 13–14 psl. S. Karaliūno tekstas apie kalbos kitimą ir D. Dilytės straipsnis apie K. Donelaitį arba publicistinis Ž. Pečiulio straipsnis apie televiziją ir kalbos nagrinėjimo užduotys) – mokiniai galės mokytis gramatikos ir kartu gilinti literatūros žinias, suvoks kalbą kaip kūrybos priemonę aptardami stilių, kalbinę raišką. Gramatinės užduotys derinamos su samprotavimo veikla (pvz., II d. 15 psl. pateikiamos sintaksės užduotys ir siūloma pasvarstyti, kas yra ginčas, analizuoti ir spęsti problemą: *Kaip konflikto galima išvengti, ar galima aiškintis taikiai?*).

Skaitymo užduotys susietos su gyvenimu – pateikiama tekstų iš jaunimo pamėgtų interneto svetainių (I d. 32 psl.), atsižvelgiama į tai, kad tekstai būtų patrauklūs ne tik mergaitėms, bet ir berniukams (pvz., I d. tekstai apie planšetinių kompiuterių, II d. – apie futbolą, herojus, mobiliųjų telefonų poveikį). Yra nuorodų darbui su kompiuterine mokymo priemone mokantis kirčiavimo (I d. 123 psl., 129 psl. ir pan.), kaip surinkti tekstus kompiuteriu laikantis kompiuterinio raštingumo taisyklių (II d. 73 psl.). Tai šiuolaikiniai mokymo(si) būdai, tik gaila, jog toli gražu ne visose mokyklose kol kas tam yra techninių galimybių.

Po pateiktų tekstų užduotys komponuojamos nuosekliai, pakopomis – nuo paprastesnių iki sudėtingesnių, pvz.: suvokti adresatą, adresantą, aiškinti pavadinimą, suformuluoti temą, problemą, pagrindinę mintį, identifikuoti polemiką, suvokti tikslingą stilistinių ir sintaksinių priemonių naudojimą, įvertinti (I d. 26 psl., 157–158 psl.), pateikiami pagrindiniai pastraipos / rašinio kūrimo kriterijai (pvz., I d., 27 psl.), samprotavimo teksto kūrimo žingsniai (II d. 68 psl.), rašinio sandaros schema ir ją iliustruojantys pavyzdžiai (II d. 70 psl.), nurodomi teksto rašymo žingsniai: argumentų rinkimas, planavimas, teiginių formulavimas ir pan.). Juodraščių tobulinimui pravartūs klausimai / kriterijai turinio ir raiškos požiūriu supažindina su esminiais rašinio kūrimo reikalavimais.

Pateiktas gero rašinio pavyzdys komentuojamas po kiekvienos pastraipos (II d. 87 psl.), tad yra galimybė suprasti minčių dėstymo būdus, teksto struktūrą. Mokiniais siūloma pasitikrinti, ką vertėtų tobulinti, rasti savo parašyto teksto stipriąsias ir silpnąsias vietas (dirbti individualiai ir poromis), planuoti tolesnį mokymąsi, – ką turėtų pakartoti, išmokti ar pagilinti, ar įsivertinti pagal konkrečią rašinio vertinimo lentelę (I d. 36 psl., II d. 87 psl.). Mokomoji

medžiaga išsami, detalizuota, pagrįsta pavyzdžiais ir jų analize. Kita vertus, kyla abejonių, ar jos nėra per daug. Tarkim, ar verta mokant samprotaujamojo rašymo prieš tai tiek daug dėmesio skirti žemesnėse klasėse jau išmoktam aprašymui (II d. 64–65 psl.). Užtektų trumpai priminti pagrindinius dalykus.

Analogiškai pateikiamas viešosios kalbos pavyzdys – *Patyčios ir visuomenės degradacija* (II d. 110–111 psl.). Teksto eilutės sunumeruotos, kad būtų patogiau kalbą aptarinėti. Tokia tikslinga veikla mokiniui padės kurti viešąją kalbą, kurios rengimo nuosekliai mokoma II d. 8 skyriuje. Mokant kirčiavimo (I d. 4 skyrius) itin daug teorijos. Ją reikėtų glaudinti. Vertėtų daugiau įdėti tokių užduočių, kurios būtų siejamos su mokinių tarminėje aplinkoje pasitaikančiomis kirčiavimo klaidomis, daugiau aptarti probleminius kirčiavimo atvejus.

Užduotys grindžiamos aktyviais ugdymo(si) metodais ir pasižymi įvairumu. I d. 2 skyriuje (40 psl.) yra užduotis pakomentuoti schemą apie bendrinės lietuvių kalbos vartojimo sritis. Panašių schemų vadovėlyje galėtų būti ir daugiau. Skatinama naudotis interneto medžiaga (pvz., svetainė www.vlkk.lt, nuorodos, kur galima rasti tarmių įrašų), kaip atlikti tyrimą (I d. 42 psl.), piešti informacinį plakatą pasinaudojant enciklopedija ir kitais leidiniais, nurodytomis interneto svetainėmis. Pateikiama glausta metodinė informacija, kaip atrinkti ir sisteminti medžiagą, rengti pristatymą (pateiktis). Pavyzdžiui, užduotimis, skirtomis klausymui, skatinama nustatyti tekstų ir garso įrašų skirtumus, atpažinti patarmes (I d. 49 psl.). Mokiniai raginami kelti hipotezes (I d. 52 psl.), argumentuoti savo nuomonę (I d. 57 psl., 37 psl.), nubraižyti schemas (I d. 160 psl.), mokomi komentavimo kultūros (I d. 56 psl. diskusija apie tarmes), analizuoti dalykinius pokalbius (I d. 95–96 psl.), suprasti ir kelti klausimus, įvertinti bendravimo kultūrą (I d. 91–92 psl.). Mokantis sintaksės sudarytos galimybės sąmoningai suvokti sakinio struktūrą, neaiškias skyrybos vietas, aptarti tai grupėse. Akcentuojama kiekvieno grupės nario atsakomybė už savo darbą. Itin geros užduotys, skatinančios individualų ir visos klasės darbą (II d. 20 psl.). Tokios užduotys apima visas ugdymo sritis, sudaro galimybes individualizuoti ugdymą, atsižvelgiant į įvairių mokymo(si) stilių ir tam tikrą mokinių amžių, orientuoja į prasmingas veiklas.

Šiuolaikinėje ugdymo koncepcijoje išskiriamas kūrybiškumas, kaip vienas iš svarbiausių šiuolaikinės mokyklos siekių. Vadovėlyje daug dėmesio skiriama kūrybinės kompetencijos ugdymui – gebėjimui originaliai, lanksčiai, tikslingai ir produktyviai mąstyti, spręsti problemas. Vadovėlyje išties daug kūrybinių užduočių. Pavyzdžiui, atlikę tarminio teksto tyrimą (I d. 64 psl.), mokiniai rengs pranešimus, iliustruos plakatais, kurs įtikinimo kalbas, sugalvos situacijas, dialogus (I d. 91 psl.) ir pan. Aukščiausių gebėjimų ir kūrybiškumo reikalaujančių užduočių – esė, dienoraščio, straipsnio, rašinio – metodika kryptinga: dažniausiai pateikiamas tekstas-pavyzdys, po kiekvienos jo pastraipos yra komentarai, padedantys suprasti, kaip tekstas sukurtas, kaip komponuojamas (II d. 55 psl.). Mokiniais pasiūlomi pasirengimo žingsniai, nurodantys, kaip gimsta tekstas (pvz., II d. 100 psl.), siūloma parašyti įsivaizduojamą veikėjo dienoraštį ir pan. Kyla abejonė, ar apibendrinimo skyriuose (vadovėlio pabaigoje) reikia kūrybinių užduočių, nes mokslo metų pabaigoje, kai vyksta kurso kartojimas, kur kas svarbiau įtvirtinti žinias, pasirengti PUPP.

Užduotys skatina pateikti savo vertinimus ir požiūrį, mokiniai skatinami išsakyti savo nuomonę, įžvelgti tai, kas įdomu, savarankiškai perskaityti ir pristatyti jiems patikusius tekstus. Kai kurios užduotys nukreipia į savianalizę (I d. 32 psl., I d. 72 psl. – raginama aptarti jaunimo elgesį). Išskirti svarbiausi gebėjimai: informacijos atranka, analizė ir apibendrinimas, mokėjimas adekvačiai vertinti situaciją, sprendimų paieška, pagrįstas argumentavimas, savo ir klasės draugų veiklos vertinimas, bendravimas ir bendradarbiavimas yra esminės prielaidos, lemiančios kritinį mąstymą.

Užduotys sudaro galimybes gauti grįžtamąjį ryšį ir įsivertinti, nes kiekviena pamoka baigiama savikontrolės klausimais, siūlymu pasvarstyti, padiskutuoti, mokytis kartu su klasės draugais tariantis, konsultuojantis, užpildyti įvairias lenteles ir pan. Tai skatina mokinius stebėti savo mokymąsi, planuoti tolesnius žingsnius ir prisiimti atsakomybę už savo rezultatus. Mokytoji tenka konsultanto vaidmuo.

2.3. Vadovėlio medžiagos tekstinė ir vaizdinė kokybė:

Tekstinė ir vaizdinė medžiaga kiekiu, sudėtingumu, proporcijomis ir struktūra pritaikyta įvairių mokymo(si) stilių ir tam tikro amžiaus mokiniams. Šiame vadovėlyje yra nuotraukų, žemėlapių, lentelių, schemų, diagramų, kurios yra priemonė skaitymo gebėjimams formuoti. Diagramų ar grafinių tvarkyklių galėtų būti daugiau (kiekviename skyriuje). Skyriuje apie reklamą yra tik viena nuotrauka, tad praverstų ir diagramos. Kaip teigiamą požymį galima nurodyti teorinės medžiagos įrėminimą spalviniame fone – lentelėse, schemose, tai padeda mokytis. Vertėtų atsisakyti su tekstais nesusijusių nuotraukų, kurios tik blaško dėmesį (pvz., II d. 108 psl.), iliustracijų pertekliaus (pvz., II d. 132, 174 psl.), nes viename puslapyje visiškai pakanka vienos iliustracijos. Pasitaiko aiškos paskirties neturinčių ir neryškių iliustracijų (pvz., II d. 17, 130, 153 psl.) Vadovėlio tekstų kalba aiški ir logiška, tekstinėje ir vaizdinėje medžiagoje esminių netikslumų ir klaidų nepastebėta, išskyrus įvairias smulkmenas, susijusias su korektūra: I d. 51 psl. lentelės pabaigoje netiksli žemaitiška frazė *jodo soksiav* (manau, turėtų būti *jodo soksieta* arba *soksieta*). I d. 149 psl. užduočių šriftas nesiskiria nuo pateikto pavyzdžio šrifto. I d. 173 psl. 1.8 užduotyje yra gramatinė klaida *priežastčių*, o II d. 12 psl. esančioje schemoje – *mėnulis*. II d. 47 psl. neparyškinta užduotis, II d. 134 psl. 4 pratime yra gramatinė klaida *Žodynas yra ...?*, II d. 147 psl. 1 pratimo 1.1 užduotyje prašoma įvardyti, kokios sakinio dalys yra pabraukti žodžiai, tačiau tie žodžiai nepabraukti. II d. 150 psl. pamokos uždavinių antrajame sakinyje yra skyrybos klaida. II d. 163 psl. frazėje *negrožinio skaitymo gebėjimai* turbūt trūksta žodžio *teksto*. II d. 168 psl. turi būti žodis *galėtų*, o 171 psl. *sinonimų*. II d. 185 psl. 1 užduotyje vietoje *kad* turėtų būti *tad*, o 187 psl. eilėraštyje neatskirti du žodžiai.

Būtų pravartu į *Priedus* įdėti grafinių tvarkyklių, schemų pavyzdžių (kad ir G. Petty grafinių tvarkyklių), nes praktika rodo, kad mokiniams sudarinėti schemas itin sudėtinga. Be to, *Prieduose* būtų galima pasiūlyti įvairesnių, patrauklesnių rašto darbų taisymo formų, nes įprasta užduotis *ištaisyti savo klaidas aiškinant taisyklėmis* yra pernelyg trafaretinė (šis darbas labai mokinių nemėgstamas). Gal net praverstų paaiškinimas, kodėl būtina taisyti savo klaidas.

2.4. Vadovėlio medžiagos tinkamumas vertybinėms nuostatomis ugdyti(s):

Vadovėlio medžiaga atitinka pagrindines demokratinės visuomenės ir Lietuvos valstybės vertybes, yra nešališka lyties, amžiaus grupių, neįgalumo, gebėjimų, socialinės padėties, rasės, etninės priklausomybės, religijos ir įsitikinimų atžvilgiu, skatina ugdyti pilietines ir tautines vertybes bei saugoti gyvybę, gamtą ir laikytis sveikos gyvensenos principų. Gebėjimams ugdyti parinkti vertingi meninio stiliaus (B. Radzevičiaus, R. Granausko, A. Ramono, J. Vaičiūnaitės ir kt.) ir negrožiniai (D. Dilytės, G. Morkūno, kun. J. Sasnausko, K. Navako, G. Beresnevičiaus ir kt.) tekstai, o juos lydinčios užduotys skatina rasti informaciją, suvokti teksto visumą ir interpretuoti, apmąstyti turinio ir formos sąsajas, ugdyti kalbos žodingumą, estetinį jausmą. Tekstai informatyvūs, provokuojantys mąstyti, ugdyti kritinį mąstymą – diskutuoti, išsakyti argumentuotą savo nuomonę, naudotis įvairiais šaltiniais. Kai kurie tekstai, orientuoti į savęs ir kitų pažinimą (pvz., Ž. Pečiulio straipsnis apie masinės informacijos priemones), skatina savo tautos kultūros pažinimą (pvz., I d. 129 psl. pateikiamas tekstas apie vėtrunges ir jų reikšmę giminės, šeimos gyvenime, taip pat ir II dalyje esantis

Konkretus
[parašas]

N.Mikalauskienės straipsnis *Apie kultūros salas ir saleles*), stiprina patriotines nuostatas (pvz., Id. 74 psl.), skatina domėtis socialinėmis problemomis, pažinti visuomenės gyvenimą (pvz., Id. 78 psl. tekstas apie žmonių dvasinę būseną sociume), gilintis į jaunimui aktualias problemas (tekstai apie tėvų ir vaikų santykius, vaikus virtualioje erdvėje, prieštarinę paauglio pasaulį), suvokti gero elgesio internete svarbą (pvz., Id. 180 psl. yra gero elgesio internete taisyklės), sveikos gyvensenos svarbą (pvz., II d. 77 psl.). Pateikiami diskusinių temų plėtotės variantai. Apskritai šiam vadovėliui parinkti vertingi rišlūs tekstai skatina teigiamų nuostatų formavimąsi, leidžia susidaryti visuminį kalbos vartojimo vaizdą (tuo šis vadovėlis skiriasi nuo anksčiau išleistų). Galima suabejoti dėl S.Parulskio teksto (Id. 148 psl.), nes šio autoriaus rašymas kontraversiškas, daugelio gali būti suprastas perdėm tiesmukiškai (žinant kai kurias visuomenėje jau buvusias reakcijas į vadovėliuose pateiktus tekstus), tad gal užduočių tinklę būtų galima papildyti klausimu apie autoriaus vartojamus žodžius, frazes, jų sakymo tikslus. Didžioji dauguma tekstų stipriems mokiniams turėtų būti suprantami ir įdomūs.

Visgi vadovėlis labiau pritaikytas vidutinių gabumų ir stipriems mokiniams, gimnazinėms klasėms. Žinant prastėjančių mokinių skaitymo lygį, gebėjimą suvokti tekstus, su juo gali būti sunku dirbti turint silpnus mokinius. Žinoma, būtų idealu, kad vadovėlis išlaikytų paprastumo-sudėtingumo balansą, tačiau kartu sveikintina, jog ši mokymosi priemonė yra pavyzdys, ką turi žinoti, mokėti, gebėti išsilavinęs, visapusiškai raštingas žmogus.

Išvada dėl vadovėlio / vadovėlio komplekto turinio atitikties pagrindiniams reikalavimams, nurodytiems Bendrojo ugdymo dalykų vadovėlių turinio vertinimo tvarkos aprašo 6 punkte.

Vadovėlyje pateikiama medžiaga atitinka atnaujintų *Pradinio ir pagrindinio ugdymo programų* reikalavimus ir skirta joje apibrėžtiems mokinių pasiekimams ugdyti. Vadovėlis yra orientuotas į mokinį ir ugdymo turinio pritaikymą mokinių poreikiams. Metodinė vadovėlio struktūra padeda mokiniams mokytis, o medžiaga pritaikyta įgyti žinias ir gebėjimus, įsivertinti pažangą ir pasiekimus. Pateikiama medžiaga atitinka pagrindines demokratinės visuomenės ir Lietuvos valstybės vertybes, yra nešališka lyties, amžiaus grupių, neįgalumo, gebėjimų, socialinės padėties, rasės, etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų atžvilgiu. Taigi šio vadovėlio medžiaga, pagrįsta kalbinės veiklos (klausymo, kalbėjimo, skaitymo ir rašymo) bei kalbos mokymosi srities turiniu, padės plėsti ir gilinti lietuvių kalbos žinias, ugdyti skaitymo, rašymo, viešojo kalbėjimo gebėjimus, reikalingus ir kitų dalykų pamokose, ir įvairiose kitose gyvenimo situacijose.

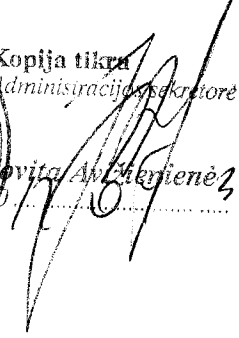
Dalia Pabrėžienė,
lietuvių kalbos mokytoja metodininkė

2012-04-30

Kopija tikra
Administracijos sekretorė

Dalia Pabrėžienė